

CZASOPISMO DLA NAUCZYCIELI
Kwartalnik, nr 4/2011

Języki Obce w Szkole



Nauczanie wczesnoszkolne



ORE OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Zimowe rymowanki
Before Christmas Time

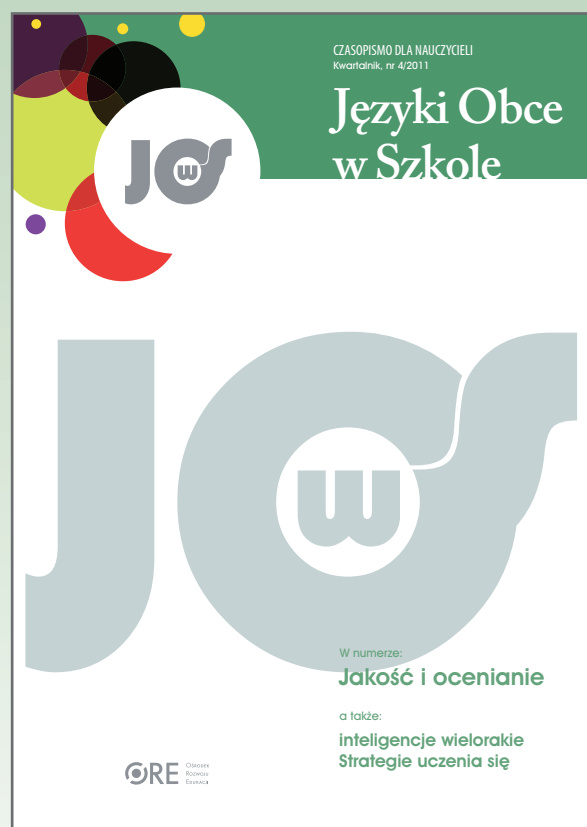
Spis treści

- **Pomysły na lekcje**
Katarzyna Ziemiańska
Before Christmas time 3

- **Pomysły na lekcje**
Izabela Witkowska
Zimowe rymowanki 7

- **Materiały praktyczne**
Dorota Sikora-Banasik, Małgorzata Pamuła
Inteligencje wielorakie na zajęciach języka
angielskiego. Edukacja plastyczna 10

Zapraszamy do lektury numeru 4/2011
czasopisma Języki Obce w Szkole.
Temat numeru: **Jakość i ocenianie**.



Ośrodek Rozwoju Edukacji

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Marek Zajęc – redaktor naczelny, Anna Fus, Katarzyna Gańko, Elżbieta Gorazińska, Iwona Konopka, Teresa Woynarowska
Redakcja naukowa: dr Małgorzata Pamuła-Behrens
ADRES REDAKCJI: Ośrodek Rozwoju Edukacji, Al. Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa
Tel. +48 22 345 37 57, faks +48 22 345 37 92, e-mail: jows@ore.edu.pl, www.jows.ore.edu.pl

Redakcja nie zwraca nadesłanych artykułów i zastrzega sobie prawo do dokonywania formalnych zmian w tekstach.

Redakcja nie odpowiada za treść wydrukowanych reklam.

© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2011

Projekt graficzny – Studio Kreatywne Małgorzaty Barskiej Skład – Andrzej Kowalczyk

Before Christmas Time

Katarzyna Ziemiańska¹

W okresie Bożego Narodzenia warto wykorzystywać temat świąteczny do uatrakcyjnienia lekcji. Artykuł opisuje sprawdzone gry i zabawy, które i odprężają uczniów, i wspomagają opanowanie przez nich nowych sprawności językowych

Propozycje zajęć aktywizujących w okresie przedświątecznym

Pod koniec grudnia uczniowie są zazwyczaj przemęczeni trzyipółmiesięcznym okresem wytężonej nauki – są zestresowani, znużeni i niechętnie uczestniczą w lekcjach. Ich myśli krążą głównie wokół zbliżających się świąt Bożego Narodzenia. Warto więc wykorzystać temat świąteczny, aby zająć ich uwagę i sprawić, że zajęcia staną się bardziej atrakcyjne. Podczas mojej wieloletniej pracy w szkole podstawowej wypróbowałam wiele rodzajów ćwiczeń aktywizujących. W niniejszym artykule prezentuję te sprawdzone i najbardziej motywujące uczniów do działania.

Gry i zabawy

Sposobienie gier i zabaw aktywizujących do celów dydaktycznych nie jest niczym nowym. Wykorzystuje się je powszechnie, nie tylko na lekcjach języka obcego. Największą zaletą tej metody jest to, że uczeń wykonuje dane ćwiczenie nie w celu opanowania kolejnej sprawno-

ści językowej, ale po to, by móc po prostu się bawić, a przy tym zdobyć jak najwięcej punktów. W odróżnieniu od tradycyjnych metod nauczania tego typu gry przynoszą dzieciom relaks i odprężenie. Z drugiej strony budzą też ducha rywalizacji i sprawiają, że uczenie odbywa się niejako przy okazji, staje się przyjemnością, a nie przymusem. Ponadto zabawy aktywizują również uczniów nieśmiałych i słabszych językowo.

Memory

Przygotowałam karty do gry memory na bazie gotowych ilustracji. Na czerwone tekturki nakleiałam obrazki, a na niebieskie – słowa w języku angielskim.

Każda para uczniów otrzymuje jeden dwukolorowy zestaw przemieszanych kart. Pierwszym zadaniem dzieci jest dopasowanie obrazków do odpowiednich wyrazów. Kiedy już oswoją się ze słownictwem, przystępują do klasycznej gry w memory: kładą kartoniki do góry nogami, następnie odkrywają dwa – jeden czerwony i jeden niebieski. Zadaniem graczy jest znalezienie wszystkich par (ilustracja–słowo). Wygrywa ten, kto zbierze ich najwięcej.

Ciepło-zimno

Do gry w ciepło-zimno potrzeba jedynie używanych wcześniej kart do gry memory. Nauczyciel przymocowuje do tablicy czerwone tekturki, następnie prosi uczniów o zapamiętanie ich rozmieszczenia. Jedna osoba wychodzi z sali, w tym czasie inny uczeń zdejmuje dowolną ilustrację z tablicy i chowa gdzieś w klasie. Dziecko, które było za drzwiami, ma za zadanie odgadnąć, którego obrazka brakuje, nazwać rysunek po angielsku, a następnie go odszukać. Pozostali pomagają znaleźć kartonik – wymawiają brakujące słowo, ścisząc (jeśli szukający oddala się od ukrytej karty) lub podnosząc głos (jeśli się do niej zbliża).

Znikające słowa

Do tej zabawy także wykorzystuję karty do gry memory. Nauczyciel przymocowuje do tablicy niebieskie tekturki i wskazuje wyrazy, a uczniowie głośno je czytają. Następnie nauczyciel zdejmuje dowolny kartonik ze słowem. Zadaniem dzieci jest ponowne odczytanie wszystkich wyrazów, a ten brakujący muszą powtórzyć z pamięci. Gdy z tablicy

¹ Autorka jest nauczycielką języka angielskiego w Szkole Podstawowej nr 4 w Sandomierzu.



Piosenki świąteczne

W okresie przedświątecznym przypominam dzieciom bożonarodzeniowe melodie, które znają z poprzednich lat nauki, np. *We Wish You a Merry Christmas* czy *Jingle Bells*. Wszyscy otrzymują kopię tekstów piosenek zawierającą luki. Podczas słuchania uczniowie uzupełniają tekst brakującymi wyrazami, następnie w parach sprawdzają poprawność wpisanych słów. Ćwiczenie kończy się wspólnym zaśpiewaniem piosenki.

Innym przykładem muzycznego przerw- nika może być *Deck the Halls*, najbardziej popularny utwór świąteczny w Wielkiej Brytanii. Dzieci słuchają piosenki, a ich zadaniem jest ułożenie przemieszanych zwrotek w odpowiedniej kolejności.

Poniżej zamieszczam teksty piosenek świątecznych, które są najchętniej śpiewane przez moich uczniów.

Zabawy manualne

Zabawy, podczas których uczniowie mają możliwość wykreowania czegoś nowego, zawsze są dla nich atrakcyjne i wciągające. Podczas takich form

znika kolejna niebieska karta, uczniowie po raz kolejny powtarzają cały zestaw słów. Zabawa trwa do momentu zdjęcia z tablicy wszystkich kartoników. Ostatnim etapem jest wyrecytowanie przez dzieci wszystkich zapamiętanych wyrazów.

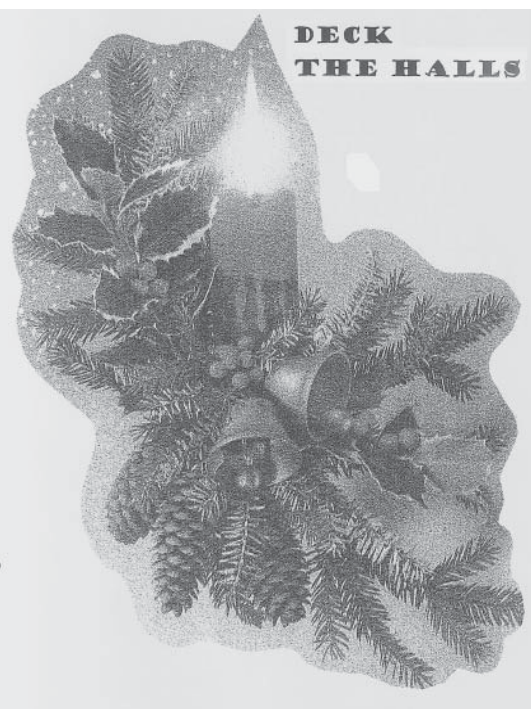
Piosenki

Wykorzystywanie obcojęzycznych piosenek wywiera bardzo korzystny wpływ na psychikę uczniów. Wnosi do lekcji pewien element odświętności, dzięki czemu skutecznie niweluje uczucie zmęczenia i nudy. Warto stosować piosenki jako przerw- niki w tradycyjnych zajęciach, gdyż uczniowie ze wszystkich grup wiekowych bardzo chętnie uczestniczą w tego typu ćwiczeniach i zabawach.

Deck the halls with boughs of holly,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
'Tis the season to be jolly,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
Don we now our gay apparel,
Fa-la-la, la-la-la, la-la-la.
Troll the ancient Yuletide carol,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.

See the blazing Yule before us,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
Strike the harp and join the chorus,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
Follow me in merry measure,
Fa-la-la, la-la-la, la-la-la.
While I tell of Yuletide treasure,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.

Fast away the Old Year passes,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
Here the New Year, lads and lasses,
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.
Sing, we joy you so together,
Fa-la-la, la-la-la, la-la-la.
Hear the sob the wind and weather
Fa-la-la-la-la, la-la, la-la.



We Wish You a Merry Christmas

We wish you a Merry _____.
We wish you a Merry _____.
We wish you a Merry _____ and a Happy New Year.

Good tidings we bring to you and your kin,
We wish you a Merry Christmas and a Happy New Year.

We want _____ figgy pudding.
We want some figgy _____.
We want some _____ pudding and a cup of good cheer.

Good tidings we _____ to you and your kin,
We wish you a _____ Christmas and a _____ New Year.
We won't go until we get _____,
We won't _____ until we get some,
We won't go until we _____ some, so bring it out here.

_____ tidings we bring to _____ and your kin,
We _____ you a _____ Christmas and a Happy _____ Year.

We _____ you a Merry Christmas,
We _____ you a Merry Christmas,
We _____ you a Merry Christmas and a Happy New _____.



Jingle bells !

Jingle _____ ! Jingle _____ !
_____ all the way !
Oh, what fun it is to ride
In a one-_____ open sleigh !

_____ bells ! _____ bells !
Jingle all the way !
Oh, what _____ it is to ride
In a one-horse open _____ !

Dashing thro' the snow
In a one-horse open sleigh,
Through the fields we go,
Laughing all the way.

Bells on bobtail ring,
Making spirits bright.
What fun it is to ride and sing
A sledging song tonight !



aktywności kształtują się myślenie, spostrzegawczość, umiejętność koncentracji uwagi oraz pracy w grupie. Podczas wszelkich zabaw manualnych związanych ze świętami Bożego Narodzenia uczniowie słuchają kolęd i piosenek świątecznych. Cicha muzyka będąca tłem do zajęć wprowadza wyjątkowy nastrój i stymuluje do pracy.

Crackers

Przed właściwymi zajęciami prosimy uczniów o przygotowanie potrzebnych materiałów (kolorowy papier świąteczny lub bibuła, nożyczki). Nauczyciel

natomiast podaje propozycje żartów świątecznych oraz przynosi cukierki. Zajęcia należy zacząć od wyjaśnienia co to jest *cracker*. Uczniowie w parach wycinają prostokąty z papieru i zwijają je w tubę.



Nauczyciel wkłada do każdej z nich żart świąteczny i cukierki, a dzieci mocno skręcają jej końce. Zabawa polega na tym, że każda para ciągnie za końce *crackera* do momentu, aż tuba pęknie. Nagroda, która jest w środku, przypada temu uczniowi, któremu zostanie w dłoni dłuższy kawałek *crackera*.

Puzzle



Układanie puzzli jest zajęciem popularnym i lubianym przez dzieci w różnym wieku. Podczas okresu przedświątecznego można wykorzystać materiały autentyczne, które ożywiają proces nauczania, i samodzielnie wykonać puzzle z kart świątecznych. Przed właściwymi zajęciami prosimy uczniów, aby przynieśli z domu stare bożonarodzeniowe pocztówki. Na lekcji dzieci najpierw przygotowują układanki, a następnie wymieniają się nimi z sąsiadem z ławki. Wygrywa ta osoba z pary, która szybciej ułoży puzzle.

Choinka

Nauczyciel przygotowuje na zajęcia specjalną masę plastyczną do moco-



wania kartek na ścianie oraz zielone kartoniki (jeden dla każdego z dzieci). Każdy uczeń odrysowuje kształt swojej dłoni na kartoniku i wycina go. Wszyscy mogą podpisać wycięte „łapki” swoim imieniem, ozdobić je rysunkami, napisać lub narysować na odwrocie własnym życzenie. Kiedy wszystkie „łapki” są gotowe, uczniowie razem z nauczycielem wieszają je na ścianie, tworząc tym samym choinkę. Podczas wykonywania prac uczniowie słuchają piosenek świątecznych.

Bibliografia

Christmas, Oxford University Press.

Pamuła M., (2004), *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*, Warszawa: Fraszka Edukacyjna.

Possart-Mięsak K., (1996), *Aktywne formy nauczania języka angielskiego*, Warszawa: Fundacja Edukacyjna „Varsovia”.

Read C., (2007), *500 Activities for the Primary Classroom*, Oxford: Macmillan Education.

Szałek M., (2004), *Jak motywować uczniów do nauki języka obcego*, Poznań: Wagros.



scholaris

**Zapraszamy do odwiedzenia
portalu wiedzy dla nauczycieli
– Scholaris.pl**

- | | | | |
|--------------------------|-----------------------------|----------------------|-----------------------|
| ● e-Lekcje | ● Prezentacje multimedialne | ● Poradniki | ● Scenariusze lekcji |
| ● Ćwiczenia interaktywne | ● Filmy wideo animacje | ● Tablice schematy | ● Testy i sprawdziany |
| ● Kursy interaktywne | ● Zdjęcia ilustracje | ● Mapy | ● Karty pracy ucznia |

Materiały dla nauczycieli języków obcych w zakładce Języki obce.

Portal Scholaris dzięki nawiązaniu współpracy z SAS Institute Polska Sp. z o.o. wzbogacił się o ponad tysiąc anglojęzycznych zasobów lekcyjnych w różnych obszarach.

Dostęp do platformy jest bezpłatny, a korzystać z niej można podczas zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, a także nauki w domu.

www.Scholaris.pl

Zimowe rymowanki

Izabela Witkowska¹

Gdy za oknem pojawiają się pierwsze płatki śniegu, trudno liczyć na uwagę i skupienie młodych uczniów. Dlatego warto jest mieć przygotowany na tę okazję – opisany w artykule – zestaw zimowych rymowanek, wierszyków i zabaw.

Pojawienie się śniegu na podwórku szkolnym zawsze wzbudza pozytywne emocje wśród uczniów. Kiedy za oknem widać pierwsze białe płatki, nie można liczyć na pracę nad „nieciekawym” zadaniem z podręcznika, szczególnie trudno skupić się dzieciom z klas I – III. Dlatego dobrze jest mieć przygotowany na tę okazję zestaw zimowych rymowanek, wierszyków i zabaw.

Pierwsza – bardzo spontaniczna – rymowanka to powitanie śnieżynek. Jej tekst pojawił się w jednym ze wcześniejszych numerów JOWS przy okazji omawiania tematów związanych z pogodą. Myślę jednak, że jest to bardzo dobry moment, aby ją przypomnieć, zwłaszcza że słowa tego wierszyka z powodzeniem mogą zastępować powitanie z dziećmi na początku zajęć w okresie zimowym. Co więcej rymowanka jest odpowiednia nie tylko wtedy, gdy za oknem widać już zasy śniegu, lecz także gdy mali uczniowie nie mogą doczekać się płatków lecących z nieba.

*Snowflake, snowflake
Where are you?
Fall, fall
We love you².*

Recytując wierszyk, dzieci udają spadające płatki, następnie rozglądają się za upragnionymi śnieżynkami, a w chwili wypowiedzienia słów *We love you* – wskazują na serce.

Kiedy na dworze jest już biało, możemy zaproponować zabawę w wojnę na śnieżki. Gdy chcemy urządzić ją w klasie, gałki śniegu z powodzeniem dają się zastąpić zużytymi kartkami, które wcześniej zgniatamy i formujemy w kulki. Jedynym minusem takiej śnieżnej bitwy jest to, że po jej zakończeniu mamy dużo sprzątanina. Najwięcej radości daje jednak zabawa w warunkach naturalnych, na podwórku szkolnym lub przy okazji wycieczki klasowej.

*Take some snow from the ground
Make a ball, big and round
Throw it far, far away
Enjoy the winter day.*

Dzieci deklamują wierszyk przy jednoczesnym wykonywaniu opisanych w nim czynności. Można wykorzystać tę rymowankę jeszcze inaczej – zabawa polega na tym, że każde z dzieci próbuje trafić przygotowaną wcześniej papierową kulą do kosza stojącego pod tablicą. Utrudnione

zadanie mogą mieć osoby siedzące w ławkach z tyłu sali, dlatego warto zmodyfikować zasady i narysować linię w określonej odległości od kosza, za którą ustawiają się dzieci podzielone na grupy. Wygrywa ta grupa, która trafi do celu najwięcej razy. Uczniowie, recytując wierszyk, kibicują kolegom i zachęcają się wzajemnie do wykonania zadania.

Duża ilość śniegu na dworze kojarzy nam się z lepieniem bałwana. Dla dzieci z klas pierwszych możemy więc przygotować niekompletny rysunek (przykład zamieszczam poniżej) i zaproponować dokończenie ilustracji. Pomocą dla nich może być rymowanka:

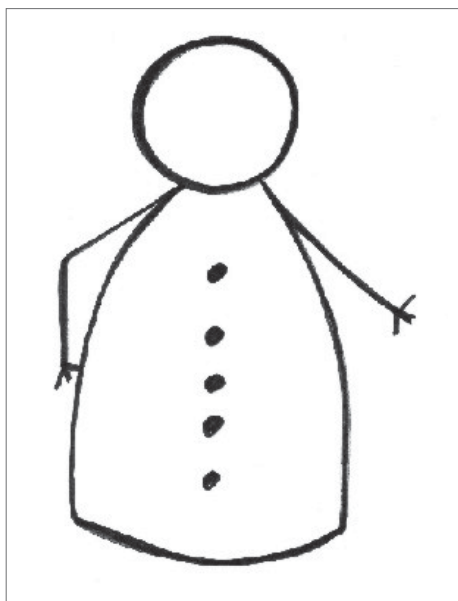
*A head with a carrot
A smile and two eyes
A hat which is black
A scarf on the neck*

Zadaniem uczniów jest dorysować bałwanowi marchewkę jako nos, uśmiech, dwoje oczu z węgielków, czarny kapelusz oraz szalik na szyi.

Kolejny wierszyk można wykorzystać do zabawy w zgadywanie, kto zmienił miejsce siedzenia. Wybieramy ochot-

¹ Autorka jest nauczycielką języka angielskiego w Szkole Podstawowej nr 271 im. 11 Listopada w Warszawie.

² Autorką wszystkich zamieszczonych materiałów – tekstów rymowanek, rysunku, zdjęć – jest Izabela Witkowska.



nika, prosimy go o wyjście na środek sali i wcielenie się w bałwanka – bohatera rymowanki, który odwraca się plecami do klasy i zakłada szalik:

*Snowman, snowman
Turn your back
Put a scarf
On your neck.*

W tym momencie pięcioro dzieci zmienia miejsce siedzenia. Kiedy wierszyk się kończy, bałwanek spogląda na kolegów i próbuje odgadnąć, kto się przesiadł. Zabawa jest odpowiednia dla uczniów klas pierwszych, zwłaszcza w momencie, gdy dzieci dopiero się poznają.

Inną rymowankę o podobnej tematyce można wykorzystać do zabawy, która przypomina słownictwo związane z częściami garderoby. Zadaniem bałwanka ochotnika jest wybranie kapelusza spośród różnych ubrań i założenie go na głowę. Poszukiwania utrudniają mu oczy zawiązane szalikiem i ograniczony czas – dziecko musi znaleźć kapelusz, zanim wierszyk się skończy. Podajemy bałwankowi pudło z ubraniami i recytujemy:

*Snowman, snowman
Cold and fat
Put a hat
On your head.*

Nie może zabraknąć także rymowanek poświęconych typowym czynnościom i sportom wykonywanym w okresie zimowym – poniższy wierszyk opisuje wojnę

na śnieżki, jazdę na nartach i sankach. Uczniowie recytują i pokazują opisane w wierszyku czynności:

*Winter, winter
Cold and white
It's the time
for winter fight.*

*Winter, winter
Look at me
I love mountains
I can ski.*

*Winter, winter
Long cold days
What to do?
Take your sleighs.*

Okres zimowy kojarzy nam się przede wszystkim ze świętami Bożego Narodzenia, choinką oraz Świętym Mikołajem. Możemy znaleźć wiele rymowanek, które sięgają po te motywy i stanowią punkt wyjścia dla różnych zabaw. Poniżej przedstawiam możliwe gry z wykorzystaniem wierszyków.

Grupy dzieci (przynajmniej pięcioosobowe) biorą się za ręce i tworzą koła, w środku każdego z nich stawiamy choinkę (może być to mała choinka wykonana z papieru, przykładowa znajduje się na zdjęciu pod koniec artykułu). Przy choinkach lub bezpośrednio pod nimi umieszczamy kartoniki (minimum trzy lub cztery dla każdego z uczestników

zabawy) z nazwami prezentów: *car, ball, teddy bear*. Układamy je napisem do dołu, żeby dzieci nie widziały tego, co się na nich znajduje. Napisy to symbole prezentów, które można otrzymać w czasie świąt. Umówmy się z uczniami, że upominkami dla chłopców są samochody, dla dziewczynek – misie, a piłki są zabawkami odpowiednimi i dla jednych, i dla drugich. Wszyscy rymują wierszyk, obchodząc choinkę dookoła. Po wypowiedzeniu ostatniego słowa rymowanki koła zatrzymują się, a dzieci sięgają po dowolny kartonik. Jeśli wylosowany prezent jest odpowiedni, tzn. pasuje do danej płci, dziecko go zatrzymuje, jeśli nie – odkłada na miejsce. Wcześniej musimy ustalić ile razy uczniowie będą szukać prezentów (przypuśćmy, że trzy razy). Wygrywa ta osoba w grupie, która zbierze ich najwięcej.

*Let's dance around the Christmas Tree
And find the presents for you and me
A car, a ball, a teddy bear
We wish you a Happy New Year.*

Podczas kolejnej zabawy dzieci przygotowują papierowego świętego Mikołaja. Ze względu na potrzebne umiejętności plastyczne oraz słowa zawarte w rymowance, zajęcia możemy zaproponować uczniom klas trzecich.

*Santa Claus has got a hat
Santa Claus is big and fat
Santa Claus comes in his sleigh
We all love the Christmas day.*





Do zadania plastycznego potrzebne będą: czerwona kartka z kolorowego bloku technicznego, biała i różowa kartka z kolorowego bloku rysunkowego, nożyczki i klej. Z czerwonej kartki wycinamy koło o średnicy około 20 cm, które przecinamy na pół. Połówkę papieru zwiijamy w sto-

żek, doklejamy do niego białą brodę oraz różową buzię. Na sam szczyt stożka przyklejamy kulkę, czyli pompon czapki. Na koniec rysujemy oczy i uśmiechnięte usta. Tak wykonana postać Mikołaja pomoże dzieciom przyswoić wierszyk oraz zawarte w nim nowe słowa.

Podobnie możemy wykonać rekwizyty potrzebne do kolejnej rymowanki. Jej bohaterami są Mikołaj, renifer, choinka, anioł i bałwan. Technika wykonania jest taka sama jak w przypadku Mikołaja. Papierowe zabawki mogą być nakładkami na palce, a wierszyk możemy potraktować jak wyliczankę, w której dzieci nazywają postaci charakterystyczne dla świąt Bożego Narodzenia i dowiadują się, jakimi słowami można je opisać. Żeby zachęcić dzieci do wykonania przedmiotów, możemy im zaproponować umieszczenie ich prac na choince w domu lub w klasie.

*Santa Claus is fat
Reindeer's nose is red
Christmas Tree is high
Angel's in the sky
Snowman's cold and fun
Merry Christmas everyone.*

Pomysł wykonania rekwizytów, czyli postaci Mikołaja, renifera, anioła, bałwana oraz choinki, został zaczerpnięty z książki *365 rzeczy do zrobienia. Pomysłowe prace plastyczne* Fiony Watt (2008), Poznań: Papilot.

Drodzy Czytelnicy,

informujemy, że numery 4/2011 czasopism *Języki Obce w Szkole* i *Języki Obce w Szkole. Nauczanie wczesnoszkolne* są ostatnimi przygotowanymi przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Od 1 stycznia 2012 roku rolę ich wydawcy przejmie Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Z całego serca pragniemy podziękować za pozytywne przyjęcie naszego periodyku i zainteresowanie współpracą. Mamy nadzieję, że dostarczone przez nas pomysły na ciekawe lekcje oraz inne materiały metodyczne jeszcze długo będą służyć uatrakcyjnianiu zajęć w Państwa szkołach.

Z serdecznymi pozdrowieniami
Zespół Redakcyjny ORE

Edukacja prozdrowotna



Spis treści

Wprowadzenie	151
Ja i moje ciało	152
- Części ciała	152
- Prześwietlenie	153
- Moje zmysły	154
- Badam świat zmysłami	156
- Wesoły czy smutny - emocje	159
Zdrowie i rozwój	160
- Zdrowe warzywa i owoce	160
- Nakrywanie do stołu	163
- W łazience	165
- Ubrania na różne pory roku	166
- Mamo, czy mogę zagrać w piłkę?	167
Zabawy i gry ruchowe	168
- Piłeczki do sąsiada	168
- Która godzina, Panie Wilku?	169
- Stop! Bez ruchu!	170
- Pomocy!	171
- Samochody	172
Literatura	173

Edukacja prozdrowotna

Jest równie ważna, jak pozostałe obszary edukacyjne. Jej celem jest rozwijanie umiejętności dbania o własne zdrowie i bezpieczeństwo, kształcenie nawyków zdrowego odżywiania się, rozwijanie postaw otwartych i przyjaznych dla drugiego człowieka, uczenie współpracy między dziećmi. Proponowane ćwiczenia rozwijają u dzieci inteligencję kinestetyczną, która pozwala na sprawne wykorzystanie swojego ciała do wyrażenia emocji, do rozwiązania wybranych problemów. Dzieci sprawnie posługujące się tą inteligencją z łatwością i precyzją wykonują prace manualne oraz z łatwością kontrolują motorykę swojego ciała. Do realizacji wyznaczonych celów konieczne jest rozwijanie u dzieci inteligencji intrapersonalnej oraz interpersonalnej. Pierwsza jest związana z samoświadomością. Pozwala na refleksję nad własnym zachowaniem, możliwościami, uczeniem się, motywacją oraz emocjami. Uczniowie, którzy mają ją dobrze rozwiniętą, skuteczniej używają strategii uczenia się. Druga, to inteligencja związana z umiejętnościami komunikowania się z innymi. Dzieci sprawnie posługujące się tą inteligencją łatwo wchodzą w interakcje z innymi oraz posiadają umiejętność pracy w zespole.

W części *Ja i moje ciało* znajdują się ćwiczenia, które pomogą zrozumieć dzieciom, jak zbudowane jest ich ciało. Dzięki nim nauczą się także opisywać swój wygląd.

Dzięki ćwiczeniom zawartym w części *Zdrowie i rozwój* dzieci będą mogły rozwinąć swoje umiejętności dbania o własne zdrowie, prawidłowego odżywiania się oraz dbania o własne bezpieczeństwo.

W części *Zabawy i gry ruchowe* znajdziesz ciekawe gry ruchowe, które można wykorzystać na lekcji języka angielskiego prowadzonej zarówno w klasie jak i na świeżym powietrzu.

Ja i moje ciało.

Części ciała



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- wykonać sylwetkę człowieka z szarego papieru,
- pracować w grupie,
- nazywać części ciała po angielsku

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Wprowadzenie lub utrwalenie słownictwa związanego z częściami ciała.

Materiały potrzebne uczniowi:

arkusz szarego papieru dla każdej grupy.

Przygotowanie:

Wprowadź lub powtórz słownictwo związane z tematem „Części ciała”.

Przebieg ćwiczenia:

1. Podaj uczniom zasady pracy w grupach i wyjaśnij, na czym polega stojące przed nimi zadanie: (*Put the paper on the floor...*) jeden z uczniów z grupy kładzie się na arkuszu szarego papieru (*lie down flat on it...*), a inni odrysowują (*draw the outline...*) jego postać (należy zwrócić uwagę na ułożenie rąk i nóg).
2. Uczniowie kolorują postać wspólnie. Należy narysować elementy twarzy oraz ubranie na ludziku tak, aby rysunek był kompletny. Monitorując pracę uczniów, upewnij się, że potrafią nazwać poszczególne części ciała.
3. Uczniowie przedstawiają swoje prace w klasie, pokazując na rysunku i nazywając poszczególne części ciała (*This is a head... eyes... ears... and a nose. This is a mouth. And hair... brown hair., itp.*)

Uwagi:

Jeżeli w klasie jest miejsce, można zrobić wystawę prac uczniów, tak aby mogli je oglądać i porównywać. Zajęcia te mogą być pierwszymi z kolei w cyklu zajęć o ciele, wraz z tematem „Prześwietlenie”.

Prześwietlenie



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- wykonać sylwetkę człowieka z szarego papieru,
- wyjaśnić, do czego służą zdjęcia rentgenowskie i jak się je wykonuje.

Uczeń wie, jaką funkcję pełni układ kostny człowieka.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Utrwalenie słownictwa będącego nazwami części ciała.

Materiały:

potrzebne uczniowi:
arkusz szarego papieru
dla każdej grupy

potrzebne nauczycielowi:
zdjęcie rentgenowskie ręki lub nogi, karty wyrazowe z nazwami części ciała,
opcjonalnie: plansza z układem kostnym człowieka

Przygotowanie:

Wprowadź lub powtórz słownictwo związane z nazywaniem różnych części ciała. Wyeksponuj w klasie karty wyrazowe z poznanymi przez uczniów nazwami części ciała.

Przebieg ćwiczenia:

1. Pokaż uczniom swoją rękę /nogę mówiąc: *This is my arm /leg*. Kilkakrotnie powtórz tę demonstrację, utrwalając wypowiedziane zdanie. Możesz poprosić uczniów, aby wskazali swoje kończyny, recytując wspólnie wypowiedziane przez nauczyciela zdanie.
2. Następnie, robiąc tajemniczą minę, pokaż uczniom zdjęcie rentgenowskie mówiąc: *This is my arm /leg*. Pokaż zdjęcie każdemu uczniowi, tak aby zwrócił uwagę na przedstawione na zdjęciu kości.
3. Wyjaśnij uczniom, że jest to zdjęcie przedstawiające kości tkwiące w środku ręki/nogi. Jeśli temat zainteresuje uczniów, pozwól im wyciągnąć na bazie własnego doświadczenia i wiedzy wnioski, do czego służą zdjęcia rentgenowskie i jak się je wykonuje. W miarę możliwości pokaż uczniom planszę z układem kostnym człowieka.
4. Podaj uczniom zasady pracy w grupach i wyjaśnij, na czym polega stojące przed nimi zadanie: jeden z uczniów z grupy kładzie się na arkuszu szarego papieru, a inne odrysowują jego postać (należy zwrócić uwagę na ułożenie rąk i nóg). Następnie uczniowie rysują (według własnego wyobrażenia i wiedzy) układ kostny człowieka, zamalowując pozostałą powierzchnię na czarno. Ostatnim zadaniem grupy jest podpisanie wszystkich możliwych części ciała na „zdjęciu rentgenowskim”, do czego wzorem są karty wyrazowe wyeksponowane przez nauczyciela w klasie.
5. Każda grupa przedstawia swoje „zdjęcie”, omawiając rysunek: *This is an arm; This is a hand; This is a head*, itp.

Uwagi:

Zajęcia te mogą być drugimi z kolei w cyklu zajęć o ciele, wraz z tematem „Części ciała” (patrz str. poprzednia). Jeżeli tak, to można obie sylwetki połączyć (np. zszywaczem u góry), dając planszę z sylwetką wykonaną podczas lekcji „moje ciało” na wierzch, a sylwetkę z „prześwietleniem” pod spód.

Możliwa integracja:

Zajęcia zintegrowane dotyczące prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka.
Zajęcia zintegrowane dotyczące bezpieczeństwa dzieci podczas zabaw na świeżym powietrzu i w domu.

Moje zmysły



Cele ćwiczenia:

Uczeń zna:

- zmysły człowieka.

Uczeń wie, jakimi narządami nasz organizm bada otaczający go świat.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Przypomnienie nazw wybranych części ciała.

Nauka „rymowanki” *My senses*.

Zastosowanie (powtórzenie i utrwalenie) konstrukcji *I can*.

Kreatywne zastosowanie języka (opis przedstawionych na rysunku wrażeń zmysłowych).

Materiały potrzebne nauczycielowi:

karty słownikowe przedstawiające: oczy, uszy, nos, rękę, usta oraz karty przedstawiające: różowego kwiatka, nutki, filiżankę z parującym zeń zapachem, śnieżny pejzaż oraz coś pysznego, np. deser.

Przygotowanie:

Naucz dzieci lub przypomnij słownictwo będące nazwami części ciała.

Przebieg ćwiczenia:

1. Powtórz z uczniami nazwy części ciała.
2. Ułóż wokół siebie karty słownikowe przedstawiające części ciała odpowiadające za doznania zmysłowe (oczy, uszy, nos, rękę, usta).
3. Prezentując kolejne kartoniki i wykonując odpowiednie gesty, mów:

I can see with my eyes
I can hear with my ears
I can smell with my nose
I can touch with my hand
I can taste with my mouth
4. Rozłóż kartoniki prezentujące obiekty poznania zmysłowego i poproś uczniów o dobranie w pary części ciała i przedmiotu. Następnie recytując głośno wierszyk, wprowadź ewentualne zmiany (np. jeżeli uczniowie podporządkowali śnieżny pejzaż zmysłowi wzroku):

I can see with my eyes – look – a pink flower!
I can hear with my ears – it's music's power!
I can smell with my nose – oh, it smells nice!
I can touch with my hand – it's cold like ice.
I can taste with my mouth- mm yummy, yummy !
5. Podejmij próby wspólnej recytacji wierszyka, wskazując na właściwe karty. Utrwalajcie wierszyk recytując go wielokrotnie. Warto podczas recytacji wykonywać odpowiednie gesty: patrzenie, słuchanie, wąchanie, itp.
6. Poproś uczniów, by narysowali części ciała odpowiadające za wrażenia zmysłowe (*Draw two eyes. Colour them blue*).

7. Uczniowie mają za zadanie przy każdej z części ciała dorysować obiekty, które można rozpoznać dzięki temu właśnie narządowi. Często narysowany przedmiot będzie pasował do kilku zmysłów, można je wtedy łączyć linią. Innym wyjściem byłoby narysowanie zbiorów z częściami wspólnymi, nauczyciel powinien wtedy przygotować wzór rysunku na tablicy.
8. Uczniowie, recytując wierszyk, zmieniają dowolnie jego słowa: (*I can see with my eyes – a brown dog*). Pozwól im na swobodną ekspresję językową, podpowiadaj właściwe słownictwo i nagradzaj pochwałą każdą próbę wypowiedzi.

Uwagi:

Lekcja może stanowić pierwszą z serii dwóch lekcji dotyczących zmysłów:

- I. Moje zmysły
- II. Moje zmysły- rozpoznaję warzywa i owoce.

Lekcja także może stanowić uzupełnienie zajęć opisanych w rozdziale

Edukacja przyrodnicza: Zgadnij, jaki to zmysł? oraz *Co jest w tej butelce?*

Możliwa integracja:

Zajęcia zintegrowane dotyczące poznawania świata poprzez zmysły.

Badam świat zmysłami



Cele ćwiczenia:

Uczeń zna:

- informacje na temat zmysłów człowieka.

Uczeń wie, jak doświadczenia zmysłowe pozwalają odkrywać świat.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Przypomnienie nazw wybranych części ciała.

Jeżeli jest to druga lekcja w cyklu poświęconym zmysłom: – powtórzenie wierszyka *My senses*.

Wprowadzenie/przypomnienie nazw wybranych owoców i warzyw.

Jeżeli lekcja jest kolejną w serii poświęconej warzywom i owocom: przypomnienie piosenki w języku angielskim *Carrots, apples, broccoli* (patrz: Uwagi).

Przypomnienie konstrukcji: *I like/I don't like*.

Rozwijanie umiejętności rozumienia ze słuchu oraz wykonywania poleceń wydawanych w języku angielskim.

Materiały:

potrzebne uczniowi:

różnorodne warzywa i owoce,
karta pracy

potrzebne nauczycielowi:

zestaw warzyw i owoców, duża chusta lub kawałek tkaniny, przepaska
do zawiązania oczu

Przygotowanie:

Naucz dzieci nowego słownictwa związanego z tematem. Do nauki wykorzystaj autentyczne rekwizyty (warzywa i owoce) albo przygotowane przez siebie lub uczniów karty słownikowe.

Przebieg ćwiczenia:

1. Powtórz uprzednio wprowadzone słownictwo, prezentując kolejno właściwe karty słownikowe lub prawdziwe warzywa i owoce (włączając te przyniesione przez uczniów). Możesz powtórzyć wierszyk z lekcji poświęconej warzywom i owocom (patrz: Uwagi).
2. Wybierz kartę słownikową przedstawiającą jabłko oraz prawdziwe jabłko. Połóż je koło siebie.
3. Zaprezentuj uczniom kartę przedstawiającą jabłko. Przyjrzyj się jej. Powiedz: *It's an apple*. Pokaż kartę kilku uczniom i zapytaj, co przedstawia (*What's this?*).
4. Powąchaj kartę przedstawiającą jabłko. Gestem przekaż uczniom, że nie ma ona żadnego zapachu i że nie wiesz, co to jest.
5. Taką samą pantomimę wykonaj, prezentując brak doznania słuchowego (nie słyszysz karty przedstawiającej jabłko), brak doznania smakowego i brak doznania dotykowego.
6. Pokaż uczniom prawdziwe jabłko. Popatrz na nie – powiedz: *It's an apple!* Powąchaj – powiedz: *It's an apple!* Zamknij oczy, dotknij, powiedz: *It's an apple!* Ugrzyź jabłko – powiedz: *It's an apple!* Przyłóż jabłko do ucha – przedstaw uczniom brak doznania słuchowego.
7. Rozdaj uczniom karty pracy. Powtórz nazwy przedstawionych tam części ciała.
8. Poproś uczniów, aby narysowali jabłuszko przy tej części ciała, która odpowiada za odpowiedni zmysł pozwalający je rozpoznać.
9. Jeżeli lekcja jest drugą z kolei w serii dotyczącej zmysłów (patrz: Uwagi), możecie wspólnie wyrecytować wierszyk, wskazując na kolejne części ciała odpowiadające za zmysły.
10. Przykryj warzywa i owoce dużą chustą. Uczniowie, kierując się zmysłem dotyku, powinni rozpoznać je i podać ich angielskie nazwy.
11. Zawiąż uczniom oczy. Pozwól im wąchać przyniesione do klasy warzywa i owoce. Dla lepszego rozpoznania zapachu można poszczególne egzemplarze naciąć lub nakłuć. Uczniowie, kierując się zmysłem powonienia, powinni rozpoznać je i podać ich angielskie nazwy.
12. Jeżeli uczniowie przynieśli do klasy swoje warzywa i owoce – pozwól im je posmakować (można z zawiązanymi oczami). Przypomnijcie sobie ich angielskie nazwy. W czasie wykonywania tego ćwiczenia można również przypominąć strukturę: *I like/I don't like*.

Uwagi:

Lekcja ta może być pierwszą z trzech lekcji o warzywach i owocach:

- I. Zdrowe warzywa i owoce;
- II. Moje zmysły: rozpoznaję warzywa i owoce;
- III. Warzywno-owocowe stempelki.

Lekcja może też być drugą z dwóch lekcji dotyczących zmysłów:

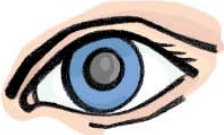
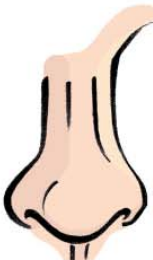
- I. Moje ciało. Zmysły
- II. Moje zmysły - rozpoznaję warzywa i owoce.

Zajęcia mogą również stanowić uzupełnienie lekcji opisanych w rozdziale *Edukacja przyrodnicza*: Zgadnij, jaki to zmysł? oraz *Co jest w tej butelce?*

Możliwa integracja:

Zajęcia zintegrowane dotyczące poznawania świata poprzez zmysły
Wiersz Jana Brzechwy
„Na straganie”

– INTELIGENCJE WIELORAKIE NA ZAJĘCIACH JĘZYKA ANGIELSKIEGO, CZYLI JAK SKUTECZNIE I CIEKAWIE UCZYĆ DZIECI –

		I can see...
		I can hear...
		I can smell...
		I can touch...
		I can taste...

ksero

Wesoły czy smutny – emocje



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- rozpoznać i nazwać swoje emocje,
- wykonać zestaw rysunków pozwalających rozpoznawać i nazywać emocje.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Przymiotniki nazywające nastroje: np. *happy, sad, angry*, itp.
Słowa nazywające części twarzy: *eyes, nose, mouth*, itp.

Materiały:

potrzebne uczniowi:

duże kartki, jedna w zasięgu ręki kilku osób

potrzebne nauczycielowi:

kilka dużych, papierowych talerzyków jednorazowych, karty wyrazowe z odpowiednimi przymiotnikami (np.: *happy, sad, angry*)

Przygotowanie:

Wprowadź lub przypomnij (można przy pomocy ćwiczeń dramowych) słownictwo związane z nazywaniem emocji. Poleć uczniom, aby usiedli w małych grupkach (na podłodze, dywanie) nieopodal Ciebie. Każda grupka dysponuje kartką papieru i kilkoma kredkami czy mazakami (kolory nieistotne).

Przebieg ćwiczenia:

1. Wyjmij talerzyki papierowe przygotowane na tę lekcję. Powiedz: *I'm going to draw different faces*. Wypowiedź swoją poprzyj gestykulacją tak, aby była zrozumiała dla wszystkich uczniów.
2. Pokaż pierwszy talerzyk. Powiedz: *Happy. He is happy*. Pokaż uczniom, że nie jesteś pewien, jak narysować szczęśliwą twarz. Poproś, żeby narysowali „podpowiedzi” dla Ciebie na kartkach, które mają przed sobą (*Happy. Happy eyes? Can you show me?*). Niech uczniowie rysują, jednocześnie czyniąc jakby rysunkowe notatki.
3. Wybierz jedną, dwie propozycje. Powiedz: *Oh, these eyes look really happy*. Przerysuj wybraną propozycję na talerzyk. Uczyń tak z kolejnymi elementami twarzy, upewniając się, że zarówno słownictwo z nimi związane, jak i to nazywające emocje, jest wypowiedziane wiele razy.
4. Po wykonaniu całego rysunku pokaż pracę klasie: *Happy? Yes. He is happy*.
5. Ten sam schemat powtórz z innymi talerzykami - buźkami, rysując na nich wyraz twarzy sugerujący wybrane emocje. Powoli pozwalaj, aby to uczniowie decydowali, który element najbardziej im odpowiada.
6. Po wykonaniu wszystkich twarzy wyłóż obok nich karty wyrazowe i poproś uczniów o dobranie podpisów do odpowiednich buziek.
7. Uczniowie sami, w swoich zeszytach, rysują buzie wyrażające nazwane na lekcji emocje.

Uwagi:

Wyeksponuj talerzykowe buzie w klasie wraz z podpisami i postaraj się, aby uczniowie często nazywali swoje nastroje i emocje posługując się poznanym już słownictwem.

Zdrowie i rozwój.

Zdrowe owoce i warzywa



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- rozpoznać poszczególne warzywa i owoce,
- grupować elementy w zbiory,

Uczeń zna wartość odżywczą warzyw i owoców.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Wprowadzenie/przypomnienie nazw wybranych owoców i warzyw (*carrot, apple, broccoli*)

Nauka piosenki:

*Carrots, apples, broccoli,
Vegetables and fruit for me.
I eat vegetables and fruit
I feel strong and I feel good!
Carrots, apples, broccoli,
Vegetables and fruit for me. (na melodię "Twinkle, Twinkle Little Star")*

Materiały:

potrzebne uczniowi:

różnorodne warzywa i owoce

potrzebne nauczycielowi:

do wprowadzania lub powtarzania słownictwa: zestaw warzyw i owoców lub kart słownikowych przedstawiających wybrane słowa; karty wyrazowe z napisami: *VEGETABLES* oraz *FRUIT* oraz nagranie melodii do piosenki <http://www.kididdles.com/lyrics/t023.html>

Przygotowanie:

Porozmawiaj z uczniami na temat wartości odżywczych owoców i warzyw. W rozmowie nawiąż do doświadczeń i wiedzy uczniów związanej z ich własnymi (dobrymi lub złymi) nawykami żywieniowymi. Przypomnij uczniom podstawowe wiadomości o witaminach i ich wpływie na prawidłowe funkcjonowanie organizmu. Naucz dzieci nowego słownictwa związanego z tematem. Do nauki wykorzystaj autentyczne rekwizyty lub przygotowane przez siebie lub uczniów karty słownikowe.

Przebieg ćwiczenia:

1. Powtórz uprzednio wprowadzone słownictwo, prezentując kolejno właściwe karty słownikowe lub prawdziwe warzywa i owoce (włączając te, przyniesione przez uczniów). Odkładając poszczególne karty (egzemplarze), grupuj osobno warzywa, osobno owoce.
2. Wprowadź słowa: *FRUIT* oraz *VEGETABLES*, kładąc odpowiednie karty wyrazowe obok właściwych zbiorów. Wyjaśnij: *These are vegetables. These are fruits*, wskazując odpowiedni zbiór. Poproś uczniów o kilkakrotne powtórzenie słów: *vegetables, fruit*, za każdym razem wskazując odpowiedni zbiór.
3. Zmieszaj wszystkie warzywa i owoce razem. Unosząc po kolei każde z nich, pytaj o właściwe angielskie słowo (*What is this?*) oraz poproś uczniów, by wskazali, do jakiej grupy (*vegetables, fruits*) ono należy. Odkładaj je do właściwego zbioru. Powtórz ćwiczenie, prosząc kolejnych uczniów o wybranie jednego warzywa/owocu, zadanie pytania o jego angielską nazwę oraz odłożenie do właściwego zbioru. To samo ćwiczenie uczniowie mogą powtórzyć w parach lub grupach, używając przyniesionych przez siebie warzyw i owoców.
4. Pokaż uczniom wybrane warzywa i owoce mówiąc: *It's good for you!* - wskazuj na uczniów oraz *It's good for me!* - wskaż na siebie. Wprowadź pierwsze wersy piosenki, ilustrując je pomocami wizualnymi i gestem: *Carrots, apples, broccoli*, (pokazuj właściwe warzywa i owoce). *Vegetables and fruit for me.* (wskaż na zbiory warzyw i owoców. wraz z towarzyszącymi im kartami wyrazowymi).

5. Wprowadź pozostałą część piosenki razem z gestykulacją:
I eat vegetables and fruit (gesty naśladujące jedzenie)
I feel strong (pokazanie mięśni jak u siłacza)
and I feel good! (uśmiech wraz z gestem dłoni unoszących kciuki do góry na znak dobrego samopoczucia)
Carrots, apples, broccoli,
Vegetables and fruit for me. (jak w przypadku pierwszego i drugiego wersu)
6. Odśpiewajcie piosenkę wspólnie.
7. Lekcja może być zakończona tworzeniem karty słownikowej w zeszycie (ilustracje przedstawiające warzywa i owoce, pogrupowane w zbiory: *VEGETABLES* oraz *FRUIT* z właściwymi podpisami lub bez, jeżeli uczniowie nie umieją jeszcze pisać).

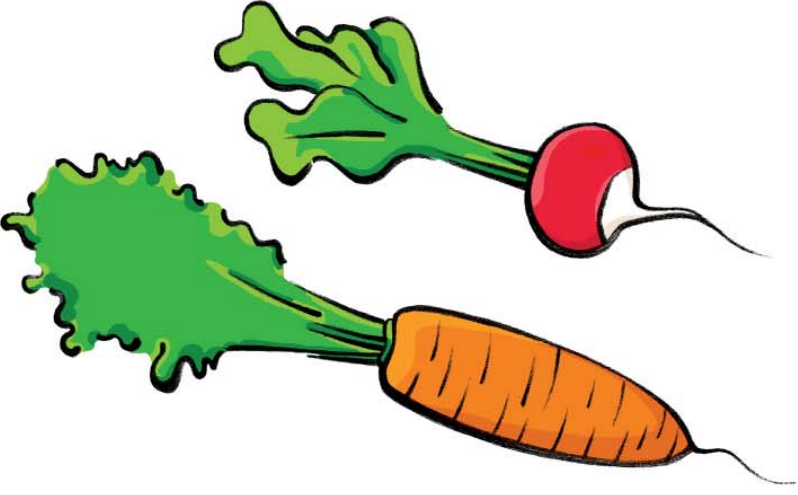
Uwagi:

Lekcja ta może być pierwszą z serii trzech lekcji o warzywach i owocach składającej się z tematów:

- I. Zdrowe warzywa i owoce;
- II. Moje zmysły:
rozpoznaję warzywa i owoce;
- III. Warzywno-owocowe stempelki.

Możliwa integracja:

Zajęcia zintegrowane dotyczące jesieni (np. wspólne rysowanie plakatu *DARY JESIENI*);
 Zajęcia zintegrowane dotyczące zdrowego odżywiania się;
 Zajęcia w ramach edukacji matematycznej dotyczące zbiorów;
 Wiersz Jana Brzechwy „*Na straganie*”

Fruit	
Vegetables	

ksero

Nakrywanie do stołu



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- przyjmować gości (powitanie, zwroty grzecznościowe)
- prawidłowo zastawić stół

Uczeń *zna* wartość dobrego wychowania i kultury osobistej człowieka

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Słownictwo związane z tematem (*plate, cup, spoon, fork, knife, napkin* ew. *tablecloth, candleholder, candle*, itp.)

Nauka wierszyka:

Mabel, Mabel set the table.

Just as soon as you are able.

Don't forget the spoon, the fork, the knife, the plate, the cup!

*Please, hurry up!**

Materiały:

potrzebne uczniowi:

jeśli to możliwe, każdy uczeń powinien mieć zestaw składający się z jednorazowego talerzyka, filiżanki i sztućców oraz papierowej serwetki (ewentualnie wyżej wymienione przedmioty mogą być narysowane przez uczniów i wycięte z papieru)

potrzebne nauczycielowi:

zestaw jednorazowych naczyń oraz papierowa serwetka lub karty słownikowe przedstawiające: talerz, filiżankę, łyżkę, widelec, nóż, łyzeczkę oraz serwetkę

Przygotowanie:

Naucz dzieci nowego słownictwa związanego z tematem. Do nauki wykorzystaj autentyczne rekwizyty lub przygotowane przez siebie lub uczniów karty słownikowe.

Przebieg ćwiczenia:

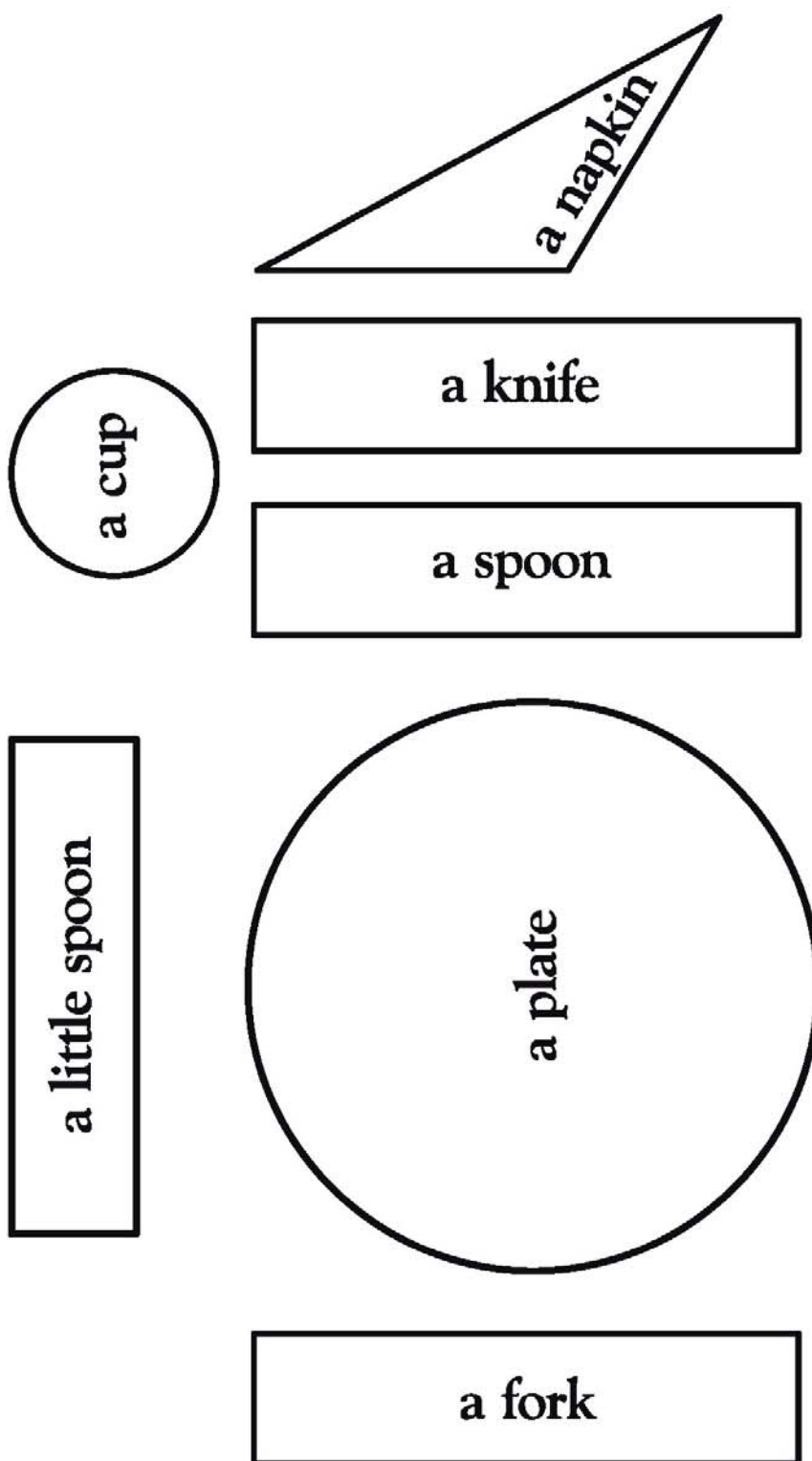
1. Ułóż wraz z uczniami (przypinając na tablicy karty słownikowe lub zastawiając „wzorcowy” stół, uczniowie naśladową czynności) zastawę stołową. Każda kolejna czynność uczniów powinna być poprzedzona instrukcją nauczyciela (*Now put the plate on the table, please*). Monitoruj pracę uczniów, upewniając się, czy układają „zastawę” na stole w sposób prawidłowy.
2. Przeprowadź z uczniami zabawę typu *What's missing?* Najpierw nauczyciel zabiera kolejne rekwizyty z „zastawionego” stołu, a uczniowie zgadują, jakiego elementu zabrakło. Następnie siedzący ze sobą uczniowie przeprowadzają tę samą zabawę w parach.
3. Recytując wierszyk, układajcie kolejne elementy zastawionego stołu. Przeprowadzajcie ćwiczenie z recytacją / układaniem odpowiednich elementów na stole wielokrotnie (uczniowie powtarzają za nauczycielem, recytują wspólnie oraz indywidualnie) tak, aby w końcu uczniowie mogli pracować w parach: jeden uczeń recytuje, drugi układa elementy na stole.
4. Wykonaj z uczniami podkładkę na stół. Jeżeli to możliwe, załaminuj prace uczniów, żeby mogli korzystać z podkładki w domu.

Uwagi:

*Wierszyk zaczerpnięty jest z materiałów akcji Sokrates Comenius: *Socrates & Youth – Lingua Action – A Projekt. Language Teaching Across the Primary Curriculum. Book II. Theme-Based Approach. (2000).* Wien.

Możliwa integracja:

Rozmowa nawiązująca do osobistych doświadczeń uczniów na temat przyjmowania gości w ich domach, sposobach dekoracji stołu, itp.
Zajęcia związane z nabywaniem umiejętności nakrywania do stołu mogą być jednym z elementów projektu: Przyjmujemy gości, w którym produktem finalnym będzie klasowe przyjęcie, np. dla mam na Dzień Marki.



ksero

W łazience



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- w postaci ćwiczeń dramatycznych przedstawić czynności higieniczne.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Wprowadzenie nowego słownictwa- *soap, toothpaste, toothbrush, shampoo, comb, hairdryer, towel, paper towel*.
Reakcja całym ciałem (TPR) na polecenia typu: *Wash your hands!*

Materiały potrzebne nauczycielowi:

zestaw realiów w postaci: mydła, szczoteczki do zębów, pasty do zębów, grzebienia, szamponu, suszarki do włosów; zestaw zdań rozkazujących wypisanych na paskach papieru: *WASH YOUR HANDS! BRUSH YOUR TEETH! WASH YOUR HAIR! DRY YOUR HAIR! COMB YOUR HAIR!*

Przebieg ćwiczenia:

1. Wprowadź przy pomocy realiów nowe słówka. Dobierz kilka ćwiczeń utrwalających słownictwo, aby uczniowie ćwiczyli rozpoznawanie i nazywanie przedstawionych przedmiotów.
2. Zaprezentuj jeden z przyniesionych przez siebie przedmiotów: *soap*. Pokaż gest mycia rąk. Poproś uczniów: *Wash your hands!*, chwalcąc ich za właściwie dobrane do sytuacji gesty.
3. W ten sam sposób zaprezentuj pozostałe zdania rozkazujące, łącząc je z przedmiotem/przedmiotami, które służą pokazywanym czynnościom.
4. Poproś uczniów o przygotowanie ćwiczenia dramatycznego pt. *Rano – w łazience przygotowuję się do wyjścia do szkoły*. Kiedy uczeń w trakcie ćwiczenia prezentuje którąś z omawianych wcześniej czynności, uczniowie razem wykrzykują, np. *Wash your hands!* i wykonują odpowiednie gesty naśladujące jej wykonanie.

Możliwa integracja:

Zajęcia zintegrowane dotyczące higieny ciała.

Ubrania na różne pory roku



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- odpowiednio dobrać strój do zróżnicowanych warunków pogody
- powiedzieć w co się ubiera

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Powtórzenie słownictwa nazywającego pory roku.

Powtórzenie słownictwa związanego z pogodą.

Wprowadzenie i utrwalenie słownictwa nazywającego wybrane ubrania (np. *dress, t-shirt, socks, shoes, skirt, jeans, itd.*).

Materiały:

potrzebne uczniowi:

czasopisma poświęcone modzie, małe karteczki

potrzebne nauczycielowi:

duży arkusz szarego papieru

Przygotowanie:

Wprowadź słownictwo związane z tematem *Clothes*.

Przebieg ćwiczenia:

1. Przypomnij nazwy pór roku. Narysuj bardzo duże koło na arkuszu szarego papieru i podziel je na ćwiartki. Każda z ćwiartek to inna pora roku. Na obwodzie każdej części koła możesz napisać nazwę odpowiedniej pory roku (*SPRING, SUMMER, AUTUMN, WINTER*).
2. Poproś uczniów, aby wybrali jedną z pór roku i na małych karteczkach narysowali charakterystyczną dla niej pogodę (*What's the weather like in spring/summer?*, itd.). Możesz również podzielić klasę na cztery grupy i każdej z nich narzucić, jaką porę roku ilustrują.
3. Podejdźcie do planszy (np. leżącej na dywanie) i połóżcie karteczki na odpowiednich ćwiartkach koła. Omówcie, jaka pogoda jest charakterystyczna dla każdej pory roku (*It's sunny in spring. It's cold in spring*). Nie należy popadać w stereotypy i np. jako jedyne dla jesieni podawać deszczową i wietrzną pogodę – jesień to także piękne, słoneczne dni, ale i opady śniegu.
4. Możecie karteczki z pogodą właściwą każdej porze roku, po jej omówieniu, przykleić na obwodzie koła lub, jeśli ich jest dużo, w obszarze wyznaczonym poprzez kolejne jego części.
5. Poproś uczniów, aby w przyniesionych czasopismach wyszukiwali zdjęcia i ilustracje przedstawiające stroje właściwe dla każdej pory roku i naklejali je w obrębie poszczególnych ćwiartek. Praca może być wykonywana indywidualnie (uczniowie decydują i wycinają sami, po czym podchodzą do planszy i nakleją ją w odpowiednich miejscach wycięte przez siebie obrazki) lub w grupach (wtedy każda grupa ma przydzieloną porę roku). Podchodząc do planszy i nakleając kolejny element stroju, dzieci muszą głośno wypowiedzieć jego angielską nazwę (może być w zdaniu np. *It's spring, I need a ...*). Podczas zajęcia monitoruj pracę uczniów i rozmawiaj z nimi indywidualnie, w języku angielskim. Zadawaj pytania: co wybrali, jak nazywa się ta część stroju, jakiego jest koloru, czy się uczniowi podoba, itp.
6. Po upływie wyznaczonego czasu przeanalizujcie planszę. Uczniowie powinni dojść do wniosku, że nie sama pora roku, ale aktualne warunki pogodowe powinny mieć wpływ na decyzję, w co się ubrać.

Mamo, czy mogę zagrać w piłkę



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- nazywać różne dyscypliny sportu w języku angielskim.

Uczeń wie, jaki jest zdrowy tryb życia.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Nazwy różnych dziedzin sportu.

Tryb rozkazujący np. *Play tennis!*

Pytanie o pozwolenie (*Mother, may I ...*)

Rozumienie i wykonywanie poleceń w języku angielskim.

Materiały potrzebne nauczycielowi:

zestaw kart słownikowych przedstawiających różne sporty

Przygotowanie:

Naucz uczniów nazw różnych sportów oraz form rozkazujących typu: *play football, do karate, play tennis, swim*, itd.

Przebieg ćwiczenia:

1. Wyjaśnij uczniom zasady zabawy:
2. Uczniowie ustawiają się po jednej stronie sali. Nauczyciel siedzi z boku. Jeden z uczniów staje naprzeciwko grupy.
3. Uczeń stojący naprzeciwko grupy wydaje imienne polecenia, np. *Tomek, play tennis*. Ten, do kogo skierowane jest polecenie, musi zapytać „mamy”, czyli nauczyciela: *Mother, may I play tennis?*
4. Jeśli „mama” odpowie: *Yes, you may* uczeń, naśladując ruchy charakterystyczne dla tej dyscypliny sportu, przechodzi na drugą stronę. Jeżeli „mama” się nie zgodzi (*No, you may not*), musi pozostać na miejscu, aż zostanie wywołany ponownie.

Zabawy i gry ruchowe

Pileczki – do sąsiada



Cele ćwiczenia:

Uczeń rozwija:

- umiejętność rzucania piłeczki jedną ręką.
- refleks i szybkość.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Powtórzenie nazw kolorów.

Powtórzenie liczebników.

Powtórzenie i utrwalenie pytania: *How many (blue balls) are there/can you see?*

Ćwiczenie umiejętności rozumienia poleceń nauczyciela i ich realizowania.

Materiały potrzebne nauczycielowi:

kilkadziesiąt miękkich, różnokolorowych pomponów z wełny lub kolorowych, plastikowych piłeczek (wielkość piłki tenisowej)

Przygotowanie:

Przedziel boisko, salę gimnastyczną lub inną dużą salę, w której odbywają się zajęcia siatką/linką/sznurkiem/ płotkiem na dwie połowy.

Przebieg ćwiczenia:

1. Podziel uczniów na dwie grupy i ustaw po obu stronach siatki dzielącej salę na połowę.
2. Wyjaśnij zasady: nauczyciel wysypuje równą ilość pomponów na obie połówki sali. Zadaniem uczniów jest przerzucić jak najwięcej pomponów na stronę przeciwnika. Każdy zawodnik może podnosić i przerzucać każdorazowo tylko po jednej piłce. Wygrywa ta drużyna, która po sygnale nauczyciela: STOP, ma na swojej połowie jak najmniej pomponów.
3. Podczas liczenia pomponów (po każdej kolejnej rundzie, aby wyłonić zwycięzcę) liczenie wspólnie po angielsku.
4. Licząc piłeczki/pompony można również zadawać pytanie o to, ile pomponów konkretnego koloru znajduje się na połowie przeciwnika. Można modyfikować zasady gry, prosząc np. o przerzucanie tylko czerwonych (lub innej barwy) pomponów.

Możliwa integracja:

Wykonywanie pomponów z różnokolorowej włóczki.

Która godzina, Panie Wilku?



Cele ćwiczenia:

Uczeń rozwija:

- szybkość w biegu i refleks.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Pytanie o godzinę (*What time is it?*).

Umiejętność recytacji zdania *It's o'clock*.

Liczebniki od 1-12.

Nazwy posiłków: *breakfast, lunch, dinner*.

Powtórzenie nazw różnych produktów żywnościowych.

Przygotowanie:

Naucz uczniów pytania: *What time is it, Mr Wolf?* oraz odpowiedzi: *It's o'clock* i *It's lunch time!*

Wyjaśnij zasady gry.

Przebieg ćwiczenia:

1. Jeden z uczniów staje po jednej stronie sali, a reszta uczniów po drugiej. Uczeń, który stoi naprzeciwko grupy jest Panem Wilkiem (*Mr Wolf*). Wilk staje tyłem do grupy.
2. Grupa chórem zadaje pytanie: *What time is it Mr Wolf?* Wilk odpowiada: *It's o'clock*. Uczniowie posuwają się naprzód w kierunku Wilka taką ilość kroków, jaką godzinę Wilk podał. Podczas marszu naprzód uczniowie chórem liczą kroki.
3. Jeżeli Wilk odpowie: *It's lunch time!* odwraca się i próbuje złapać jak największą ilość uczniów, którzy wtedy uciekają w przeciwnym kierunku. Złapani uczniowie są teraz pomocnikami Wilka i na jego hasło (*It's lunch time!*) wraz z nim łapią pozostałych.
4. Wygrywają ci uczniowie, którzy jako pierwsi dostaną się na koniec boiska, tam gdzie rezyduje Wilk.
5. Grę można modyfikować, prosząc Wilka o wymienianie nazw różnych posiłków (*dinner time, breakfast time*) lub nazw różnych produktów żywnościowych (*It's cheese time, It's hot dog time, It's apple time, itd.*).

Stop! Bez ruchu!



Cele ćwiczenia:

Uczeń rozumie:

- polecenia nauczyciela,

Uczeń rozwija koordynację ruchową

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Powtórzenie poznanych nazw zwierząt.

Zastosowanie prostych przymiotników: *big/small*.

Użycie czasownika *can* dla wyrażenia umiejętności.

Rozumienie poleceń nauczyciela i wykonywanie ich.

Materiały potrzebne nauczycielowi:

nagranie – podkład muzyczny żywej melodii „do biegania”, opcjonalnie: karty słownikowe przedstawiające różne zwierzęta

Przebieg ćwiczenia:

1. Przypomnij uczniom poznane już wcześniej nazwy zwierząt. Możesz w tym celu użyć kart słownikowych.
2. Uświadom uczniom różnice między zwierzętami, opisując je przy pomocy prostych przymiotników oraz odpowiedniej modulacji głosu: *An elephant is big; A mouse is small*, itp.
3. Poproś uczniów, żeby zaprezentowali charakterystyczne ruchy dla jednego, dwóch zwierząt: *Can you hop like a bunny rabbit? Can you walk like an elephant?*
4. Wyjaśnij uczniom zasady zabawy: nauczyciel wydaje uczniom polecenie wykonywania charakterystycznych dla danego zwierzęcia ruchów (*Walk like an elephant!*). Następnie nauczyciel puszcza muzykę, a uczniowie naśladują ruchami odpowiednie zwierzę. Kiedy nauczyciel zatrzyma muzykę, mówiąc przy tym: *Freeze!*, uczniowie nieruchomią. Następnie pada kolejne polecenie, dotyczące naśladowania ruchów innego zwierzęcia (*Fly like a bird!*) i zabawa zaczyna się od nowa.

Uwagi:

Uczniowie nie muszą znać wszystkich używanych na zajęciach czasowników nazywających ruch (*fly, walk, jump*, itd.). Wystarczy, jeżeli zrozumieją nazwę zwierzęcia i dostosują do niej charakterystyczny dla niego sposób poruszania się.

Ćwiczenie to można modyfikować, zmieniając utrwalane przy jego pomocy słownictwo na np. środki transportu (*Drive a car!; Fly a plane!; Ride a bicycle!*, itd.).

Pomocy!



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- bezpiecznie się bawić z innymi.

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Angielskie nazwy członków rodziny (*mother, father, sister, brother, itp.*).

Przebieg ćwiczenia:

1. Powtórz z uczniami słownictwo nazywające członków rodziny (*mother, father, sister, brother, itd.*)
2. Wyjaśnij zasady gry: jedna osoba z grupy ma za zadanie złapać innych. Osoby, do których się zbliża, mogą się ratować przed złapaniem, wpadając w ramiona innej osoby z zawołaniem: *Mother (father, sister, itd.) help!* Dopóki dwie osoby się obejmują, nie można ich złapać. Kto już jest złapany, staje się nowym łapiącym (jak w berku).

Uwagi:

Pomysł zabawy zaczerpnięty z: G.Reichei, R.Rabenstein, M.Thanhoffer: *Grupa i ruch. Metody relaksacyjne –Taniec twórczy. Start zespołowy – gry i zabawy integrujące*. Warszawa: Centrum Animacji Kultury, 1997

Samochody



Cele ćwiczenia:

Uczeń potrafi:

- udzielać wskazówek, jak dojechać do ...
- bezpiecznie bawić się z innymi

Uczeń rozwija koordynację ruchową.

Uczeń zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym (sygnalizacja świetlna).

Możliwe do wprowadzenia/utrwalenia elementy językowe:

Liczba pojedyncza i mnoga rzeczowników (*car, cars*).

Powtórzenie liczebników głównych (oraz pytania: *How many cars can you see?*) i porządkowych (*first, second, third, itd.*).

Powtórzenie kolorów (*red, green, orange*).

Rozumienie i wydawanie poleceń związanych z dawaniem wskazówek, jak dojechać/dojechać do właściwego miejsca (np. *Go straight on. Turn right. Stop*).

Materiały potrzebne nauczycielowi:

Kilka małych samochodzików zabawek.

Dwa duże wycięte z papieru kolorowego kółka w kolorach: zielonym i żółtym.

Przygotowanie:

1. Pokaż uczniom małe samochodziki, które przyniosłeś do klasy. Wskaż na jeden z nich, zapytaj: *What's this? (a car)*. Ustaw samochodzik z dala od innych i wskazując na przemian na: jeden – więcej niż jeden, utrwalaj liczbę mnogą rzeczowników: *car – cars; one car – (six) cars*.
2. Ustaw samochodziki jeden za drugim. Wprowadź (lub przypomnij) liczebniki porządkowe (*first, second, third, itd.*). Wykonajcie kilka ćwiczeń utrwalających.
3. Ułóżcie samochodziki na podłodze/stoliku. Przypomnij kolory sygnalizacji świetlnej oraz ich symbolikę. Na wypowiedziane przez Ciebie hasło: *green light* uczniowie mogą „jeździć” samochodzikami po podłodze, *red light* – muszą się zatrzymać.

Przebieg ćwiczenia:

1. Przypomnij uczniom, jak należy dawać wskazówki związane z pytaniem o drogę. Jeżeli uczniowie mają kłopoty z rozróżnieniem prawej i lewej strony, narysuj na ich prawej dłoni gwiazdkę i utwórz pojęcie *right hand*.
2. W dużej sali uczniowie swobodnie rozbiegają się. Zawołaj: *Come to the car park!* i wykonaj ręką gest zachęcający, aby uczniowie zgromadzili się wokół Ciebie, „na parkingu”.
3. Wyjaśnij uczniom zasady gry: uczniowie dobierają się w pary. Jeden z nich jest samochodem, drugi kierowcą. Osoby w parach stają obok siebie. „Samochód” zamyka oczy. Wyciąga przed siebie wyprostowane ręce – zderzaki. Zadaniem kierowcy jest prowadzić samochód, wydając mu polecenia: *Go straight. Stop. Turn right/left*. Samochody nie biegają, tylko powoli chodzą po sali. Ważne jest, aby podczas „jazdy” nie zderzyć się z innym „samochodem”.
4. Podczas zabawy monitoruj pracę uczniów i sprawdzaj, czy dobrze wykonują polecenia partnerów oraz czy bawią się w bezpieczny sposób.
5. Znowu zgromadź uczniów wokół siebie (*Come to the car park!*). Ustaw ich w jednej linii – wszystkie dzieci będą teraz samochodzikami. Przy okazji ustawiania się możesz powtórzyć liczebniki porządkowe. Pokaż wycięte z papieru kółka, które symbolizują sygnalizację świetlną (*red light, green light*). Stań na przeciwległej linii. Gdy powiesz: *green light!*, pokazując odpowiedni kolor – samochody „jadą” w Twoim kierunku. Na hasło: *red light!* muszą się zatrzymać, by ponownie kontynuować jazdę na zielonym świetle. Wygrywają ci uczniowie, którzy pierwsi dotrą do mety.
6. Przeprowadź grę kilka razy, prosząc wybranych uczniów, by zastąpili Cię w roli „sygnalizatora świetlnego”.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej, przeczytaj:

- Dziamska D., (2005). *Edukacja przez ruch*. Warszawa: WSiP
- Fuchs B., (1999). *Gry i zabawy na dobry klimat w grupie*. Kielce: Jedność.
- Kierczak U., (2002). *Poradnik metodyczny - wychowanie fizyczne nauczanie zintegrowane*. Warszawa: WSiP.
- Reichei G., Rabenstein R., Thanhoffer M., (1997). *Grupa i ruch. Metody relaksacyjne –Taniec twórczy. Start zespołowy – gry i zabawy integrujące*. Warszawa: Centrum Animacji Kultury.
- Pęcek-Czuba M., (2005). *Piosenki, rymowanki i ćwiczenia ruchowe w edukacji uczesnoszkolnej dzieci nieumiejących jeszcze czytać i pisać*. W: Poliglota, nr 2(2).
- Śalacka B., (2004). *Zabawy relaksacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym*. Koszalin: Wyd. CEN.
- Siemek D., (1986). *Gry i zabawy ruchowe dzieci w wieku przedszkolnym*. Warszawa: Instytut Wydawniczy.
- Stadnik K., (2005). *Rola gier i zabaw w nauczaniu dzieci klas I-III języka angielskiego*. W: Poliglota, nr 1(1).

Bibliografia

- Adamek I., (1997). *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Boguszewska A., Weiner A., (2002). *Edukacja plastyczno-muzyczna - 160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Braun D., Greine R., (2002). *Zabawy rozwijające logiczne myślenie*. Kielce: Jedność.
- Bula D., Krzyżyk D., Niesporek-Szamburska B., Synowiec H. (2002). *Dziecko w świecie języka*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Bula D., Niesporek-Szamburska B. (2002). *Wpływ sytuacji motywacyjnej na efekty edukacji językowej dzieci (na przykładzie wprowadzania formy listu)*. W: Michalewska T. Kisiel M. (red.). *Problemy edukacji lingwistycznej. Teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie. T. 1: Kształcenie języka ojczystego dziecka*. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
- Burnford H., Wright N., Harrison P., (1996). *Każde dziecko to potrafi: sto pomysłów na sztukę*. Warszawa: Wydaw. „Delta”.
- Burowska Z. i in., (1989). *Śol mi ła. Ćwiczenia muzyczne w klasach I-III*. Warszawa: WSiP.
- Chauvel D., Michel V., (1999). *Pierwsze doświadczenia naukowe przedszkolaka*. Warszawa: Wydawnictwo Cyklady.
- Clauss, G., (1987). *Psychologia różnic indywidualnych w uczeniu się*. Warszawa: WSiP.
- Cydzik Z., (1990). *Nauczanie matematyki w klasie pierwszej i drugiej szkoły podstawowej*. Warszawa: WSiP.
- Cydzik Z., (1985). *Matematyka 1. Przewodnik dla nauczyciela. Zeszyt 1*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Czelakowska D., (2007). *Inteligencja i zdolności twórcze dzieci w początkowym okresie edukacji. Rozpoznawanie i kształcenie*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Dylak S. (red.). (1984). *Przyrodnicze rozumowania najmłodszych, czyli jak uczyć inaczej*. Rzeszów: Wyd. Fot-Art 90.
- Dymara B., Michałowski S., Wollman-Mazurkiewicz L., (2000). *Dziecko w świecie przyrody*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Dziamska D., (2005). *Edukacja przez ruch*. Warszawa: WSiP.
- Fechner-Sędzicka, I., (1999). *Szkolny system wspierania zdolności: jak rozpoznawać i rozwijać dziecięce uzdolnienia*. Toruń: Wydaw. „AKER”.
- Filip J., Rams T., (2000). *Dziecko w świecie matematyki*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Fuchs B., (1999). *Gry i zabawy na dobry klimat w grupie*. Kielce: Jedność.
- Gardner, H. i in. (1998). *Project Spectrum: Early Learning Activities*. Amsterdam: Teachers College Press.
- Gardner, H. i in. (2001). *Inteligencja. Wielorakie perspektywy*. Warszawa: WSiP.
- Gardner, H., (1999). *Intelligence Reframed – Multiple Intelligences for the 21st Century*. Basic Books.
- Gardner, H., (2004). *Inteligencje wielorakie – teoria w praktyce*. Wydawnictwo: Media Rodzina.
- Gopnik A., Meltzoff A.N., Kuhl P.K., (2004). *Naukowiec w kołysce. Czego o umyśle uczą się małe dzieci*. Poznań: Harbor Point Media Rodzina.
- Gruszczyk – Kolczyńska E., (1989). *Dlaczego dzieci nie potrafią uczyć się matematyki?*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.
- Gruszczyk – Kolczyńska E., Dębosz K., Zielińska E., (1997). *Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier?*. Warszawa: WSiP.

- Gutowska H., (1989). *Środowisko społeczno-przyrodnicze w klasach 1-3*. Warszawa: WSiP.
- Guttfeld M., (1989). *Plastyka w przedszkolu i w klasach początkowych szkoły podstawowej*. Toruń: IKN
- Hampson S. (red.), Colman A., (red.), (2000). *Psychologia różnic indywidualnych*. Wydawnictwo Zysk i S-ka
- Iluk J., (2006). *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?* Częstochowa: Wydawnictwo WSL.
- Iwanowska A., Januszek C., Kwiatkowska-Łozińska M. (2005). *Program psychoedukacyjny dla dzieci 7-10-letnich doskonalący sprawność językową*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Jakubiec S. (red.). (2004). *Aktywność estetyczna dziecka w zintegrowanym systemie nauczania*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Janowski A., (2002). *Pedagogika praktyczna. Zarys problematyki - zdrowy rozsądek - wyniki badań*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna
- Jaros I., (2006). *Klocki Cuisenaire'a na lekcji języka angielskiego – propozycje ćwiczeń*. W: Poliglota. nr. 2 (4).
- Jąder M., (2005). *Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls
- Kalbarczyk A. (2005). *Zabawy ze sztuką. Podręcznik metodyczny dla nauczycieli. Praca z dzieckiem uzdolnionym, wrażliwym lub nieśmiałym w małych grupach. Grupy wiekowe: 5-7 lat, 7-9 lat, 9-13 lat. Ponad 100 tematów plastycznych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Kielar-Turska M., (1992). *Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata*. Warszawa: WSiP.
- Kierczak U., (2002). *Poradnik metodyczny - wychowanie fizyczne nauczanie zintegrowane*. Warszawa: WSiP.
- Kloppel R., Vliet S., (1995). *Rytmika w wychowaniu i terapii*. Warszawa: PNO.
- Klus-Stasińska D., Kalinowska A., (2004). *Rozwijanie myślenia matematycznego młodych uczniów*. Kraków: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Korbel J. (red.). (1991). *Edukacja ekologiczna*. Bielsko-Biała: PNRWI.
- Kostenbauer I., (2002). *English for Kids, 3*, Warszawa: WSiP.
- Kropaczewska U., (2006). *Maskotka –partnerem nauczyciela w procesie nauczania języka obcego*. W: Poliglota, nr 2(4).
- Krzemińska-Adamek M., (2006). *Receptywnie przyswajanie słownictwa z kontekstu bajki przez dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. W: Poliglota, nr 1(3).
- Kujawiński J., (1990). *Rozwijanie aktywności twórczej uczniów klas początkowych*. Warszawa
- Limonit, W., (red.) (2004). *Teoria i praktyka edukacji uczniów zdolnych*. Kraków: Oficyna Wydaw. „Impuls”.
- Lionni L. (2000). *A Color of His Own*. Knopf Books for Young Readers.
- Lipska E., Przychodzińska M., (1991). *Muzyka w nauczaniu początkowym. Metodyka*. Warszawa: WSiP.
- Mackintosh J.N. Colman A. M., (2002). *Zdolności a proces uczenia się*. Poznań: Zysk i S-ka.
- Marszał-Wisniewska, M., T. Klonowicz, M. Fajkowska-Stanik (red.), (2003). *Psychologia różnic indywidualnych. Wybrane zagadnienia*. Gdańsk: Gdańskie Wyd. Psychologiczne.
- Matthews J., (1992). *Kiemasz pomysłów. Matematyka 0 – 3*. Warszawa: WSiP.
- Matuszak L., (2000). *Muzyka w nauczaniu zintegrowanym*. W: Kosętko, H., Kuźma J. (red.). *Teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia zintegrowanego*. Kraków: Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Maurer A. (red.). (2006). *Dźwięki mowy. Program kształtowania świadomości fonologicznej dla dzieci przedszkolnych i szkolnych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.

- Michalak R., (2004). *Aktywizowanie ucznia w edukacji wczesnoszkolnej*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Mnich M. (2002). *Sprażność językowa dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Moroz H. (red.), (2000). *Edukacja zintegrowana w reformowanej szkole*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Morsztyn D., (1995). *Edukacja ekologiczna w szkole*. Suwałki.
- Nowak-Łojewska A., (2007). *Zintegrowane zadania w edukacji wczesnoszkolnej*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Nowakowska K., (1991). *Rytm-muzyka-taniec w wychowaniu fizycznym*. Kielce: Jedność.
- Pamuła M. (2003). *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Warszawa: Wydawnictwo Prósza Edukacyjna.
- Pęcek-Czuba M., (2005). *Piosenki, rymowanki i ćwiczenia ruchowe w edukacji wczesnoszkolnej dzieci nieumiejących jeszcze czytać i pisać*. W: Poliglota, nr 2(2).
- Pikała A. (2002). *Wpływ edukacji muzycznej na postępy w nauce uczniów klas I-III w zakresie przedmiotów ogólnokształcących*. W: Zwolińska E. (red.), *Muzyka w nauczaniu zintegrowanym*. Bydgoszcz: Wyd. Akademii Bydgoskiej.
- Pollette L., (1979). *The Book Report Book for Primary Grades*. Book Lures, Inc.
- Przesmycki, H. (1991). *Pedagogie différenciée. Nouvelle approche*. Paris: Hachette Education.
- Przychodzińska M., (1978). *Kształtowanie kultury muzycznej przez naukę słuchania muzyki*. W: *Wychowanie muzyczne w szkole*, nr 11.
- Puslecki, W., (1999). *Wspieranie elementarnych zdolności twórczych uczniów*. Kraków: Oficyna Wydaw. Impuls.
- Reichei G., Rabenstein R., Thanhoffer M., (1997). *Grupa i ruch. Metody relaksacyjne – Taniec twórczy. Start zespołowy – gry i zabawy integrujące*. Warszawa: Centrum Animacji Kultury.
- Sacher W., (1997). *Wczesnoszkolna edukacja muzyczna*. Kraków: Oficyna Wydaw. Impuls.
- Salacka B., (2004). *Zabawy relaksacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym*. Koszalin: Wyd. CEN.
- Semadeni Z. (red.), (1999). *Matematyka w zintegrowanym nauczaniu początkowym. Program „Przyjazna matematyka” (wraz ze ścieżkami integracyjnymi)*. Warszawa: WSiP.
- Siek -Piskozub T., (1994). *Gry i zabawy w nauczaniu języków obcych*. Warszawa: WSiP.
- Siek -Piskozub T., (1995). *Gry, zabawy i symulacje w procesie glottodydaktycznym*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Siek-Piskozub, T., Wach A. (2006). *Muzyka i słowa. Rola piosenki w procesie przyswajania języka obcego*. Poznań: Wyd. Naukowe UAM.
- Sikora-Banasik D., (2006). *Nauka języka angielskiego i zabawa z piosenką – porady metodyczne dla użytkowników płyty 14 SONGS 4 FUN (część II)*. W: Poliglota, nr 2(4).
- Siemek D., (1986). *Gry i zabawy ruchowe dzieci w wieku przedszkolnym*. Warszawa: Instytut Wydawniczy.
- Silberg, J., (2007). *Poznawanie zmysłów przez zabawę. Słuch, wzrok, dotyk, węch i smak*.
- Siwek H., (2004). *Kształcenie zintegrowane na etapie wczesnoszkolnym. Rola edukacji matematycznej*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Skowrońska-Lebecka E., (1995). *Dźwięk i gest*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Słodownik-Rycaj E. (1998). *Rozwijanie mowy komunikatywnej dziecka*. Kraków: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Snow, C.E. (2005). *Drugiej języczność i przyswajanie języka drugiego*. W: Gleason, J. B., N. B. Ratner, *Psycholingwistyka*. Gdańsk: Gdańskie Wyd. Psychologiczne.
- Sowińska H., (1996). *Integracja w pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym*. Poznań: Wyd. Polski Dom Wydawniczy.

- Stadnik K., (2005). *Rola gier i zabaw w nauczaniu dzieci klas I-III języka angielskiego*. W: Poliglota, nr 1(1).
- Stasica J., (2004). *Język polski - 160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Stasica J., (2004). *Przyroda - 160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Stasica J.: *160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III. Matematyka*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Storms G., (1991). *Gry przy muzyce*. Warszawa: Akademos.
- Suświllo M., (1997). *Wychowanie muzyczne w zintegrowanym systemie nauczania początkowego*. W: Zwolińska E., (red.). *Sposoby kierowania rozwojem muzycznym dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*. Bydgoszcz.
- Szeffler E. (red.), (2000). *Aktualne problemy edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*. Bydgoszcz: Wyd. Akademii Bydgoskiej.
- Śliwowski, B., (red.) (1992). *Edukacja alternatywna: dylematy teorii i praktyki*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls, 1992. - S. 237-251
- Wall W. D., (1986). *Twórcze wychowanie w okresie dzieciństwa*. Warszawa: PWN.
- Wilk A., (1989). *Metody kształcenia słuchu muzycznego dzieci w wieku szkolnym*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP.
- Carl E. (2004). *Very hungry caterpillar*. Wyd. Prodoks.
- Wojnar I., (1995). *Teoria wychowania estetycznego*. Warszawa: Wyd. Akademickie Żak.
- Wright A. (2001). *Art and Crafts with Children*. Oxford. Wydawca: K. E. Liber
- Zarańska J. (1980). *A Clock in a Sock. Angielski dla najmłodszych*. Warszawa: Pruszyński i S-ka.
- Zimbardo Ph., (2007). *Psychologia i życie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Zwolińska E., (red.). (2005). *Edukacja kreatywna*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego.